

Рецензія на книгу

ІСТОРІЯ ТЕХНІКИ ЗЕМЛЕРОБСТВА

Під такою назвою в 2005 році Луганським національним аграрним університетом опубліковано словник-довідник (Луганськ: ЛНАУ, 2005. – 588 с.) викладачів цього вузу Ю.О. Корчанової і О.О. Петренко, допущений Міністерством аграрної політики України як навчальний посібник для підготовки фахівців вищих навчальних закладів за напрямками “Агрономія” та “Механізація і електрифікація сільського господарства”.

Авторами зроблена спроба систематизувати розкидані по різних закордонних і вітчизняних виданнях знання з історії машин і обладнання землеробства. Словник-довідник, що презентується, є практично першим на теренах України виданням такого типу, який дає можливість розширити рівень підготовки не тільки майбутніх вчених агрономів, інженерів-механіків, інженерів-електриків, а й керівників різних рівнів аграрного виробництва.

Ще В.Р. Вільямс писав, що “історія сільськогосподарської науки і техніки сприяє викриванню деяких псевдовчених, які поспішно і гучно відкривають давно, хоча може і не всім, відомі “америки”, відволікаючи сили, кошти і увагу від дослідження найбільш актуальних... проблем, то стане ясно, що розвертання історичних робіт у галузі агрикультури і, зокрема, сільгоспнауки – справа давно назріла”.

Можна сподіватися, що вихід у світ цього довгоочікуваного посібника сприятиме обґрунтуванню створення і виготовлення новітньої сільськогосподарської техніки і стане одним із орієнтирів, одним із порадників для сьогоднішніх творців цієї техніки.

Словник-довідник містить понад 280 статей із питань історії техніки. Значна кількість статей присвячена історії створення тракторів, автомобілів, двигунів внутрішнього згорання і їх складових частин. Розкривається історія створення і

розвитку сільськогосподарських машин і знарядь з найдавніших часів до кінця ХХ століття.

У кінці статей наводяться списки використаних джерел, що дає можливість оцінити ступінь відповідності історіографічного узагальнення з проблеми статті довідника.

Даються пояснення маловживаних чи забутих у наш час технічних засобів, таких, як: гідрорбус, гусматик, двигун Стирлінга, напівдизель, букер, соха, косуля, кружало, лістер, пікер тощо, що може сприяти збудженню науково-технічної фантазії, спонукати до технічної творчості, до використання при створенні сучасних машин і знарядь історичного надбання творців давно минулих днів.

Певні історико-технічні і наукові емоції викликає, наприклад, комбінований плуг-сівалка **БУКЕР** – знаряддя для одночасної розкидної сівби під плужні корпуси. Знаряддя було поширене серед південних німецьких колоністів переважно з Катеринославської, Таврійської та Херсонської губерній і від них запозичене нашими хліборобами. Треба зазначити, що плуг-сівалка був винайдений шумерами ще в IV тисячолітті і відомий також як Вавілонська сівалка. Цей агрегат обслуговували три чоловіки: погонич волів, завантажник лійки (бінкера) насінням і спрямовувач борозен.

Аналогічне за ідеєю знаряддя букер застосовувалося в посушливі південній степовій смузі європейської частини СРСР. Думка про поєднання операцій обробітку ґрунту виявилася плідною і дотепер актуальною. У цьому можна вбачати докази неабияких агрономічних пізнань шумерів. В Японії отримано патент на комбінований агрегат, який поєднує збирання урожаю і сівбу. Досі успішно застосовується ряд конструкцій комбінованих агрегатів у країнах ближнього і далекого зарубіжжя. Цьому значною мірою сприяло створення енергонасичених тракторів і самохідних шасі, обладнаних задніми і передніми навісними системами, гідроприводом, спеціальними зчіпними пристроями, які дозволяють одночасно агрегатувати кілька однотипних, а також різних за призначенням машин і знарядь. Розробкою комбінованої блочно-модульної машини (сівалка – культиватор – підбирач – обприскувач) вже довгий час

успішно займаються вчені Луганського національного аграрного університету. Сама концепція була ними апробована в лабораторних і польових умовах при розробці й випробуванні машини “сівалка – культиватор просапний” при вирощуванні овочевих культур.

Можна привести багато інших прикладів, коли, здавалося б архаїчні технічні рішення з сивої давнини при творчому підході можуть дати свіжий струмінь у розробку сільськогосподарської техніки майбутнього.

До позитивів видання слід віднести наявність портретів визначних вітчизняних діячів у галузі землеробської механіки, сільськогосподарського машинобудування та історії техніки, іменами яких пишається теперішнє покоління творців нової техніки, а саме: В.П. Горячкіна (1868-1935), К.Г. Шіндлера (1869-1940), А.О. Василенка (1891-1963), Л.П. Крамаренка (1881-1960), В.О. Линтварьова (1887-1960), В.В. Данилевського (1898-1960), В.В. Костровського (1876-1957), одного з найвідоміших у науковому світі випускників теперішнього ЛНАУ академіка П.М. Василенка (1900-1999).

Словник-довідник “Історія техніки землеробства” викликає велику зацікавленість студентів, магістрів, агрономів, інженерів і керівників-аграріїв різних рівнів і, безперечно, може слугувати в подальшому першоосновою для підготовки багатотомного енциклопедичного фахового видання з залученням більш широкого колективу авторів і укладачів.

В.А. Вергунов, професор

Державна наукова сільськогосподарська

бібліотека УААН